

Hva forventes av en god refleksjonstekst?

Språkovergripende translatørkurs

30.09.2023

Hva er en refleksjonstekst?

En refleksjonstekst er en rapport der oversetteren reflekterer over og begrunner valg foretatt under oversettelsen av en kildetekst.

Formål med refleksjonsteksten

I refleksjonsteksten skal du vise:

- kritisk innsikt og selvstendig tenkning
- at du har orientert deg om emnet gjennom omfattende og relevant lesning
- at du kan uttrykke deg klart og presist når du argumenterer
- at du kan redegjøre for vesentlige utfordringer ved oversettelsen
- at dine valg i oversettelsesprosessen er relatert til strategi og oversettelsesoppdrag
- at du kan vurdere relevante aspekter ved kildeteksten, f.eks. forfatterens intensjon, mottaker og publiseringssted
- at du har vurdert mottaker i måltekstkulturen i forhold til bakgrunnskunnskap, kulturelle aspekter osv.
- god og riktig språkføring.

([Autorisasjonsprøve i oversettelse | NHH](#))

- Arbeidet med refleksjonsteksten skal øke bevisstheten om oversettelses-faglige spørsmål og sentrale utfordringer ved oversettelse av en kildetekst.
- Øvelse i refleksjon over utfordringer og valg i oversettelsesprosessen er vesentlig for senere virksomhet som translatør, ikke minst for å kunne begrunne oversettelsesvalg overfor kunder.

Formelle krav

- Refleksjonsteksten skal skrives på samme målpråk som oversettelsen.
- Teksten skal skrives som en sammenhengende tekst.
- Lengden skal være minimum 1500 og maksimum 2000 ord.
- Referanselisten skal inneholde de kildene du har brukt i refleksjonsteksten.

Se for øvrig: www.nhh.no/institutt/fagsprak-og-interkulturell-kommunikasjon/autorisasjonsprove-i-oversettelse/

Struktur

Refleksjonsteksten skal ha følgende inndeling:

- Innledning
- Hoveddel, fortrinnsvis med mellomoverskrifter
- Avslutning
- Referanseliste

Innledning

Innledningen består av en kort presentasjon av oppdraget og av kildeteksten med f.eks. klargjøring av sjanger, hvor kildeteksten var publisert og eventuelt særtrekk ved teksten.

Videre skal innledningen angi hvem som er intenderte mottakere av målteksten, og hvor oversettelsen skal brukes.

Disse opplysningene finner du i beskrivelsen av oversettelsesoppdraget, som alltid følger eksamenstekstene.

På bakgrunn av opplysningene du har gitt som nevnt ovenfor, bør du angi teksttype og strategi for oversettelsen.

I innledningen kan du også kort orientere om hvilke problemtyper du vil ta opp i hoveddelen.

Øversettelsesoppdraget

Øversettelsesoppdraget høsten 2019:

Val av ei omsetjing heng alltid tett saman med vurderingar knytt til det konkrete oppdraget for omsetjinga (*translation brief*). Difor følger her presentasjon av eit tenkt oppdrag for omsetjinga av utdraget som følger, henta frå nettsida [http://www.norgeskirker.no/wiki/Voss kyrkje](http://www.norgeskirker.no/wiki/Voss_kyrkje)

Translation brief: Teksten skal omsetjast til fleire språk og inngå i brosjyrar om kyrkjebygg og heilagstader i Hordaland, berekna på turistar.

Her er et eksempel på oversettelsesoppdrag, som alltid følger eksamenstekstene. I oppdraget ligger det mange opplysninger og føringer for oversettelsen som du kan bruke i innledningen.

Teksttype:

- Informativ
- Appellativ/operativ
- Ekspressiv

Strategi

På bakgrunn av observasjoner og refleksjoner angående kildeteksten og målteksten, bestemmes strategi.

Instrumentell oversettelse:

mottaker-orientert oversettelse der valgene i oversettelsesprosessen styres av måltekstens funksjon og leserne i måltekstkulturen

Dokumentarisk oversettelse:

avsender-orientert oversettelse som gjengir innholdet og strukturen i kildeteksten så nært opp til kildeteksten som mulig

En oversettelse kan ha innslag av begge strategier. Dette kan det redegjøres for i refleksjonsteksten.

Overblikk over kildeteksten

Etter et overblikk over kildeteksten vil det da være mulig å identifisere noen særtrekk:

For eksempel:

- Tema
- Presupposisjoner
- Ordvalg
  - allmennord/faguttrykk
  - metaforer
- Setningsstruktur
- Forholdet mellom forfatter og leser
  - Personlig/upersonlig stil
  - Symmetrisk/asymmetrisk kommunikasjon
- Sammenheng i teksten
- Kohesjon: overordnet struktur, argumentasjon, gjentakelser, setningskobling, årsak/virkning

Men skriv gjerne innledningen til slutt, når du har arbeidet deg gjennom oversettelsen og virkelig har oppdaget særtrekk og utfordringer.

Hoveddel

Hoveddelen bør

- struktureres systematisk etter problemtyper med mellomoverskrifter, for eksempel terminologi, kulturelle aspekter, presupposisjoner, metaforer, setningsstruktur, stil, sjangerkonvensjoner mv., avhengig av hva som er relevant for den aktuelle oversettelsen
- inneholde drøfting av løsninger med angivelse av alternative formuleringer
- angi hvilke informasjonskilder løsningen er basert på
- inneholde en vurdering av den enkelte informasjonskilde/kildekritikk

Du bør altså ikke nevne utfordringer etter hvert som de dukker opp i teksten, men kategorisere de elementene du vil drøfte. Etter innledningen går du rett på mellomoverskrift for en problemtype – «hoveddel» skal ikke være en overskrift.

Du bør vise at du kan argumentere profesjonelt og systematisk. Følgelig skal du ikke base deg på «jeg synes» e.l. Personlige observasjoner som at noe er «vanskelig», bør heller ikke forekomme. Det samme gjelder påstander om at noe er vanlig på norsk eller fremmedspråket uten at du kan vise til kilder som underbygger påstanden din, for eksempel kontrastiv grammatikk.

Selve argumentasjonen skriver du som en fortløpende tekst, altså ikke i stikkordsform.

Merk at du skal kommentere vesentlige utfordringer. Hvis det for eksempel er en *opplagt* skrivefeil i kildeteksten, er det ikke nødvendig å kommentere feilen. Men dersom feilen kan føre til usikkerhet om meningen eller feiltolkning, bør du drøfte hva som kan menes.

Vesentlige utfordringer

Refleksjonsteksten skal redegjøre for utfordringer som er vesentlige for den aktuelle oversettelsen.

Det vil ikke være plass til å drøfte alle utfordringer – de mest sentrale bør inkluderes.

Utfordringene kan være vesentlige av forskjellige grunner, blant annet fordi det er problematisk å finne en oversettelse av navn, termer osv., eller fordi det må tas avgjørelser om tilleggsinformasjon er nødvendig for å gjøre teksten forståelig for mottakerne. Eller det er andre årsaker.

Merk at generelle kommentarer om forskjeller mellom fremmedspråket og norsk, for eksempel bruk av store bokstaver i overskrifter eller tegnsetting i tall, ikke hører hjemme i refleksjonsteksten. Det framgår tydelig av besvarelsen om rettskrivingsreglene i målspråket er fulgt.

Vesentlige utfordringer?

Voss kyrkje er ei steinkyrkje frå mellomalderen, vanlegvis datert til 1271 med bakgrunn i Magnus Lagabøtes brev til vessene der han takkar for at de byggjer kyrkje i stein og ikkje i tre. Det går fram av brevet at far hans, Håkon IV (den gode) hadde gjeve dei det rådet at dei skulle byggja ei steinkyrkje. [...]

Vangskyrkja, som kyrkja også vert kalla, er ei stor steinkyrkje som vart vigsla til erkeengelen Mikael då ho vart oppført på 1270-talet, om lag 250 år etter at Olav Haraldsson (den heilage) skal ha vore på Voss og fått vessene til å ta ved kristendommen. Søraust for kyrkja står framleis en kross som er sett i samband med denne vitjinga og som vert kalla *Olavskrossen*. [...]

Vossavangen har etter det ein veit vore kultstad og tingstad langt attende ...

Hva er vesentlige utfordringer her?

Navn: Magnus Lagabøte, Håkon IV (den gode), Olav Haraldsson (den heilage)?

Vangskyrkja? Hvorfor Vangs... Også Vangsvatnet og Vangsgata i teksten.

Kultstad, tingstad ... mv.

Eksempel på framgangsmåte

- Hvilken løsning har du valgt?
- Hvilke kilder har du brukt for å finne oversettelse?
- Hvilke alternativer er du kommet fram til?
- Hvordan begrunner du valget av det alternativet du har valgt?
- Vurderer du informasjonskilden som pålitelig?

Kulturelle aspekter

Kulturelle aspekter

Olav Haraldsson (den heilage)

Magnus Lagabøte

Er det nødvendig med eksplisitering, dvs. utfyllende informasjon? Fotnoter skal ikke forekomme i målteksten. Hvor mye tilleggsinformasjon er det nødvendig å gi?

Presupposisjoner: hva har leseren i kildetekstkulturen kunnskaper om som det ikke kan forventes at mottakeren vet noe om?

Avslutning

Avslutningen inneholder en kort oppsummering av hva du kom frem til i hoveddelen. Du bør ikke ta opp nye momenter her, og det bør fremkomme tydelig at drøftelsene er avsluttet.

- Hva er den overordnede strategien?
- Hva var de vesentligste utfordringene?
- Annet?

Referanseliste

- Viser at kandidaten har kompetanse i informasjonssøk og kan finne fram til relevante og pålitelige kilder
- Fordel å inkludere også andre kilder enn ordbøker
- Bare referanser som er benyttet i refleksjonsteksten, skal stå i referanselisten
- Referanselisten skal vise at valg av kilder (= oppslagsverk, ordbøker, nettsider etc.) er relevant og kvalitetssikret
- Kildene settes opp etter gjeldende standard (se f.eks. <http://sokogskriv.no/> eller <https://Kildekompasset.no>) – velg en stil og følg den nøye
- Generelle google-søk eller Chat GPT er ikke tilstrekkelige referanser – slike hjelpemidler skal kun føre til videre søk for å komme fram til faglige kilder

Generelle mangler ved refleksjonsteksten

- Manglende evne til å identifisere og drøfte vesentlige utfordringer
- Drøftelse uten kategorisering av utfordringer (terminologi, metaforer osv.)
- Synsing
- Liten grad av refleksjon på bakgrunn av strategi, oversettelsesoppdrag og mottaker
- Språklige svakheter: skrivereregler, staving, sviktende revisjon mv.
- Formelle krav til kommentaren ikke oppfylt (antall ord, språk, oppbygging)

Noen avsluttende råd om refleksjonsteksten

- Vis at du kan argumentere profesjonelt og systematisk.
- Gi beskrivelse og begrunnelse av valg som gjelder utfordringer ved den aktuelle teksten, ikke generelle kommentarer (som at norske rettskrivningsregler er fulgt).
- Bruk metaspråk og henvis til oversettingsteori **bare** hvis du har tilstrekkelig kompetanse innenfor disse feltene.
- Uttrykk deg presist og forståelig.
- Vis at du kan følge rettskrivningsreglene i målspråket.

Lykke til!

SISSEL RIKE
STATSAUTORISERT TRANSLATØR